

QUAN HỆ VIỆT - PHÁP: TỪ KHỞI NGUỒN LỊCH SỬ ĐẾN ĐỐI TÁC CHIẾN LƯỢC SAU HƠN 45 NĂM NHÌN LẠI

Nguyễn Văn Lan *

Tóm tắt: Bài viết nhìn lại hơn 45 năm quan hệ Việt - Pháp (1973-2018), mối quan hệ có khởi nguồn, hình thành và phát triển trong điều kiện đặc biệt. Cùng với thời gian và sự nỗ lực của cả hai bên, sau Hiệp định Paris về Việt Nam, Việt - Pháp đã xây dựng được mối quan hệ về chính trị thường xuyên ở mức cao nhất; về kinh tế năng động và hiệu quả; về hợp tác khoa học - kỹ thuật sâu rộng, toàn diện; về văn hóa - xã hội phong phú, đa dạng. Có thể khẳng định, với nhu cầu và tiềm năng của hai nước, những thành quả nổi bật, cụ thể, sinh động của quan hệ Việt Nam - Pháp trên các lĩnh vực, cả trong lịch sử và hiện tại, chắc chắn sẽ không ngừng lớn lên cùng với sự trường tồn, phát triển tình hữu nghị Việt Nam - Pháp trong khuôn khổ quan hệ đối tác chiến lược đã được xác định.

Từ khóa: quan hệ Việt - Pháp, 45 năm

Abstract: Looking back over 45 years of Vietnam - France relations (1973-2018), it can be seen that this is a relationship that has originated, formed and developed under special conditions. Along with the time and efforts of both sides, after the Paris Agreement on Vietnam, Vietnam - France has built the most regular relationship in politics; dynamic and efficient in economics; extensive and comprehensive in scientific and technical cooperation; abundant and diversity in culture and society. It can be affirmed, with the needs and potential of the two countries, the outstanding, concrete and vivid achievements of Vietnam - France relations in all fields, both historical and present, will certainly not stop growing with the longevity and development of Vietnam - France friendship within the framework of the strategic partnership that has been identified.

Key words: Vietnam - France relationship, 45 years

---

* PGS. TS, Học viện Chính trị khu vực III

Nhận bài ngày: 5/12/2018

Phản biện xong 12/1/2019

Chấp nhận đăng 12/2/2019

---

1. Quan hệ Việt - Pháp thời kỳ trước bình thường hóa

Nhìn lại hơn 45 năm quan hệ chính thức Việt - Pháp (1973-2018), có thể thấy, đây là mối quan hệ có khởi nguồn, hình thành và phát triển trong điều kiện đặc biệt. Ở thời kỳ trước bình thường hóa quan hệ năm 1973, những năm đầu mới giành được độc lập, Việt Nam luôn chủ động đề xuất thực hiện mối quan hệ với Pháp theo định hướng hòa bình, hợp tác và ổn định để phát triển. Nhu cầu quan hệ hợp tác ấy được Nhà nước Việt Nam nỗ lực thực hiện đến mức tối đa, với nhiều hình thức, kể cả hình thức gia nhập Liên hiệp Pháp. Chủ trương này được thể hiện rõ trong chuyến thăm Pháp tháng 7/1946, thay mặt Chính phủ Việt Nam Dân chủ Cộng hòa, Chủ tịch Hồ Chí Minh khẳng định: *"Tôi tin rằng sự hợp tác thành hiện thực và thân thiện của hai nước sẽ là gương lớn cho thế giới biết rằng, với một sự tin cậy lẫn nhau, những dân tộc tự do và bình đẳng vẫn có thể giải quyết những vấn đề khó khăn nhất"*¹.

Cùng thời điểm trên, trong tuyên bố của Chính phủ Việt Nam Dân chủ Cộng hòa về vấn đề Nam bộ và quan hệ Việt - Pháp, ngày 11/7/1946, Chủ tịch Hồ Chí Minh đã công khai nói với toàn thế giới rằng: Việt Nam sẽ hợp tác làm ăn với toàn thế giới mà Pháp là nước ưu tiên hàng đầu, *"chúng tôi sẽ gọi đến những nhà chuyên môn Pháp trước những nhà chuyên môn khác"*. Bởi lẽ, nước Pháp

*"đã cống hiến rất nhiều cho văn hóa, khoa học và văn minh"*². Việt Nam rất cần sự hợp tác "thật thà" để đón nhận tinh thần "khai hóa" của họ. Thay mặt nhân dân Việt Nam, trong thư trả lời bà Sotxi (Hội Liên hiệp Phụ nữ Pháp), Chủ tịch Hồ Chí Minh đã nói rõ: *"Người ta cho rằng những người Pháp đến Đông Dương là những người đi khai hóa. Tôi cũng mong như vậy"* và *"nếu những thành viên Pháp đến Việt Nam như những công dân, kỹ thuật viên hoặc nhà bác học thì tôi xin đảm bảo với các bà rằng, họ sẽ được đón tiếp nồng nhiệt như những người bạn, những người anh em"*³. Tuy nhiên, Chính phủ Pháp đã không đáp ứng thiện chí của Việt Nam, buộc Việt Nam phải tiến hành cuộc kháng chiến ròng rã suốt 9 năm trời.

Chiến thắng Điện Biên Phủ và Hiệp định quốc tế Geneve năm 1954 đã chấm dứt vĩnh viễn cuộc chiến tranh xâm lược của thực dân Pháp tại Đông Dương kéo dài 80 năm. Sau sự kiện này, ngày 20/12/1954, Chính phủ Việt Nam dân chủ cộng hòa đã chấp nhận cho Chính phủ Pháp lập cơ quan tổng đại diện tại Hà Nội. Tháng 3/1956, Pháp đồng ý cho lập cơ quan đại diện thương mại của Việt Nam tại Paris và tháng 8/1966 quan hệ hai nước được xây dựng trên cơ sở bình đẳng ở cấp tổng đại diện ở thủ đô mỗi nước.

² Hồ Chí Minh, Toàn tập, T.4, NXB Sự thật, H, 1984, tr. 159, 160.

³ Cộng hòa Pháp, Bức tranh toàn cảnh, NXB CTQG, H, 1997, tr. 11⁵⁰...

¹ Hồ Chí Minh, Toàn tập, T.4, NXB Sự thật, H, 1984, tr. 144, 148.

Pháp là nước tư bản phát triển hàng đầu ở Tây Âu, với diện tích 551.602 km², dân số 65.358.940 người, đứng thứ 22 trên thế giới (tính đến 02/01/2019 theo Liên hợp quốc)⁴, có vị trí địa lý thuận lợi, là cầu nối giữa các nước Bắc Âu, Địa Trung Hải và Trung Âu, là một trong 5 cường quốc hạt nhân trên thế giới, là Ủy viên thường trực Hội đồng Bảo an Liên hợp quốc, đồng thời là một đất nước có truyền thống lâu đời về văn hóa nhân văn. Là một nước lớn, Pháp chủ trương một chính sách đối ngoại độc lập phục vụ cho việc duy trì và củng cố vị thế cường quốc của mình.

Sau năm 1954, về cơ bản, Pháp thực hiện chính sách nhất quán là thúc đẩy quan hệ với Việt Nam, coi đây là một ưu tiên trong chính sách đối ngoại ở khu vực Đông Nam Á. Với chính sách đó, Pháp mong muốn phát triển ảnh hưởng của mình ở bán đảo Đông Dương thuộc Pháp cũ và hy vọng Việt Nam không chỉ là điểm ưu tiên trong quan hệ mà còn đóng vai trò cầu nối về sự hợp tác giữa Pháp và các nước trong khu vực. Trong chiến tranh xâm lược của Mỹ ở Việt Nam, Chính phủ Pháp đã nhiều lần lên tiếng phản đối chính sách can thiệp của giới cầm quyền Mỹ chống Việt Nam. Ngày 29/8/1963, thay mặt nước Pháp, Tổng thống De Gaulle ra tuyên bố về lập trường của mình là: Pháp mong muốn được thấy “*một Việt Nam độc lập bên ngoài, hòa bình và*

thống nhất bên trong, hòa hợp với các nước láng giềng”. Tháng 4/1964, tại cuộc họp hội đồng của Tổ chức Hiệp ước Đông Nam Á (SEATO), Pháp đã đề nghị trung lập hóa Việt Nam, trái với chủ trương mà Mỹ khi đó đang theo đuổi. Chính vì quan điểm đó của Pháp mà quan hệ Pháp với Ngụy quyền Sài Gòn đã phát triển theo chiều hướng xấu dần và kết thúc bằng việc chính quyền Sài Gòn cắt đứt quan hệ ngoại giao với Pháp vào năm 1965. Trong một tuyên bố ngày 1/9/1966 tại Campuchia về chiến tranh Việt Nam, Tổng thống Pháp De Gaulle đã cho rằng: Chính sự can thiệp của Mỹ là nguồn gốc gây ra chiến tranh và đòi Mỹ chấm dứt mọi hoạt động chiến tranh trên lãnh thổ Việt Nam⁵.

Trước việc Mỹ tăng cường leo thang xâm lược Việt Nam, Pháp đã vận động một số nước triệu tập lại hội nghị Geneve để đạt được một thỏa thuận quốc tế mở đường cho hòa bình nhưng không thành công. Với thiện chí của mình, năm 1968 Chính phủ Pháp đã đồng ý cho Mặt trận Dân tộc giải phóng miền Nam Việt Nam lập phòng thông tin tại thủ đô Paris và cũng tạo điều kiện thuận lợi cho các cuộc đàm phán về chấm dứt chiến tranh, lập lại hòa bình ở Việt Nam tại Paris thời kỳ 1968-1973.

2. Thời kỳ mới trong quan hệ Việt - Pháp, sau hơn 45 năm nhìn lại

⁴ Báo điện tử Chính phủ, giới thiệu chung: *Cộng hòa Pháp*, Bộ Ngoại giao cập nhật 6/2012; <https://danso.org/phap/>, ngày 05/01/2019.

⁵ *Cộng hòa Pháp, Bức tranh toàn cảnh*, NXB CTQG, H, 1997, tr. 314, 315.

Sau Hiệp định Paris về Việt Nam, Pháp và Việt Nam đã quyết định nâng mức quan hệ ngoại giao song phương lên cấp đại sứ tại thủ đô Paris và Hà Nội vào ngày 12/4/1973⁶. Với thắng lợi vang dội mùa xuân năm 1975 của nhân dân Việt Nam, đất nước Việt Nam thu về một mối, quan hệ giữa Cộng hòa Xã hội chủ nghĩa Việt Nam và Cộng hòa Pháp bắt đầu bước sang một thời kỳ mới, với chất lượng mới.

Chỉ hai năm sau thống nhất đất nước, chuyến thăm của Chủ tịch Hội đồng Bộ trưởng Phạm Văn Đồng đến Cộng hòa Pháp (1977) đánh dấu một bước phát triển quan trọng trong quan hệ giữa hai quốc gia độc lập. Việt Nam - Pháp đã ký hiệp định kinh tế và công nghiệp, văn hóa và khoa học - kỹ thuật. Trên cơ sở các hiệp định này, sự hợp tác giữa hai nước ở các lĩnh vực văn hóa - xã hội bắt đầu được thúc đẩy, quan hệ kinh tế song phương cũng theo đó có những chuyển biến tích cực. Tuy nhiên, vào những năm 1977-1979 do chiến dịch vu cáo Việt Nam trong sự kiện Việt Nam giúp nhân dân Campuchia lật đổ chế độ diệt chủng và vấn đề thuyền nhân tị nạn Việt Nam, quan hệ Pháp - Việt đã chịu những tác động tiêu cực.

Từ cuối năm 1980, đặc biệt là từ năm 1991, khi Việt Nam bước đầu giành được những thành tựu quan trọng trong công cuộc đổi mới, mở cửa và hội nhập với cộng đồng

quốc tế, buộc Mỹ phải từng bước bỏ bao vây cấm vận Việt Nam, quan hệ hợp tác Việt - Pháp được tiếp tục nối lại và phát triển đa dạng, ngày càng được củng cố, tăng cường, thông qua cơ chế của mối quan hệ Á-Âu (ASEM). Với các hội nghị ASEM-1 (1996 ở Bangkok, Thái Lan), ASEM-2 (1998 ở London, Anh), ASEM-3 (2000 ở Seoul, Hàn Quốc), ASEM-5 (2004 ở Hà Nội)..., đã tạo cơ sở tốt đẹp cho việc thúc đẩy sự hiểu biết lẫn nhau, tăng cường hợp tác kinh tế, duy trì hòa bình, ổn định giữa hai châu lục nói chung và tăng cường quan hệ Việt Nam và Pháp nói riêng.

Trong những năm qua, cùng với thời gian và nỗ lực của cả hai bên, quan hệ Việt - Pháp đã nở rộ trên nhiều lĩnh vực và phát triển theo chiều sâu. Thể hiện trước hết là thông qua các cuộc viếng thăm lẫn nhau giữa các cấp, các ngành của cả hai nước với các hình thức đối ngoại của Đảng, ngoại giao của Nhà nước và đối ngoại nhân dân, để thỏa thuận, tạo cơ sở giải quyết những nội dung cụ thể trong quan hệ kinh tế, đối thoại chính trị, quan hệ giao lưu văn hóa - xã hội, khoa học - kỹ thuật. Đó là chuyến thăm Việt Nam của một tổng thống phương Tây đầu tiên - F.Mitterand tháng 2/1993 và sau đó là chuyến thăm Pháp của Thủ tướng Võ Văn Kiệt tháng 6/1993, Chủ tịch Quốc hội Nông Đức Mạnh cũng thăm chính thức Pháp tháng 10/1993. Kể từ đó, hai nước đã thường xuyên trao đổi các đoàn thăm và làm việc ở các cấp Chính phủ và Quốc hội nhằm triển

⁶ Báo điện tử Chính phủ, giới thiệu chung: *Cộng hòa Pháp*, Bộ Ngoại giao, cập nhật 6/2012.

khai, thúc đẩy quan hệ hợp tác về các mặt. Thủ tướng Alain Juppe, khi còn là Bộ trưởng Ngoại giao, trong chuyến thăm Việt Nam tháng 11/1994 đã cho rằng: Nước Pháp nằm ở giữa lục địa châu Âu đang ngày càng trở nên thống nhất và nước Việt Nam nằm ở giữa lục địa châu Á đã được hòa giải và đang tăng cường kinh tế mạnh mẽ, hai nước có thể cùng nhau làm nên nhiều chuyện lớn⁷.

Trong xu thế hội nhập, vào tháng 7/1995, Pháp là một trong các nước tư bản hoan nghênh việc Việt Nam gia nhập ASEAN. Về phía Pháp còn phải kể đến chuyến thăm Việt Nam của thị trưởng thành phố Paris, Jacques Chirac (sau này là Tổng thống Pháp) và nhiều bộ trưởng trong chính phủ vào tháng 1/1994; đoàn nghị sĩ quốc hội "Ủy ban sản xuất và trao đổi" và đoàn thượng nghị sĩ nhóm "nghiên cứu năng lượng" đến thăm và làm việc tại Việt Nam. Đặc biệt trong chuyến thăm Việt Nam của Tổng thống Pháp J.Chirac tháng 11/1997, hai bên đã ký nhiều văn kiện hợp tác trên các lĩnh vực tài chính, nông nghiệp, công nghiệp, y tế, giáo dục và đào tạo...⁸. Trong thời gian thăm và làm việc tại Việt Nam từ ngày 11 đến 16/4/2000 của Chủ tịch Thượng viện Cộng hòa Pháp, Christian Poncelet, và 5 thượng nghị sĩ, Chủ tịch đã có các cuộc hội đàm với các nhà lãnh đạo Việt Nam, tham

gia nhiều hoạt động của "Festival Huế 2000", dự lễ khánh thành nhà di sản được trùng tu với sự giúp đỡ của thành phố Lille. Trong buổi tiếp của Tổng Bí thư Lê Khả Phiêu (chiều 24/4/2000 tại Hà Nội), lãnh đạo cao nhất của Đảng ta đã bày tỏ tin tưởng rằng: Bước sang thế kỷ XXI, quan hệ hai nước sẽ được nâng lên một tầm cao mới. Đáp lại, Chủ tịch Thượng viện Cộng hòa Pháp đã nhấn mạnh đến những ưu tiên cho quan hệ Việt Nam và mong muốn tiếp tục tăng cường quan hệ hữu nghị, hợp tác nhiều mặt với Việt Nam. Chủ tịch Quốc hội Nông Đức Mạnh cũng đã khẳng định với Thượng viện Cộng hòa Pháp trong buổi đón chính thức rằng: Trong những năm qua, Quốc hội Việt Nam và Nghị viện Pháp đã phát triển mối quan hệ hợp tác sinh động và hiệu quả thông qua việc trao đổi thường xuyên các đoàn nghị sĩ hai nước⁹. Trả lời phỏng vấn tuần báo quốc tế, Chủ tịch Poncelet đã khẳng định một số nội dung cụ thể trong chuyến thăm đã được đề cập như: Pháp đề nghị được tham gia xây dựng sân vận động lớn ở Hà Nội, khôi phục cầu Long Biên, tham gia dự án xây dựng Viện Tim ở Hà Nội, bồi dưỡng đào tạo Pháp ngữ... Năm 1997 Tổng thống Jacques Chirac đã đến Việt Nam nhân dịp tham gia Hội nghị thượng đỉnh của Khối các nước nói tiếng Pháp (Francophonie) và cũng đã có chuyến thăm Việt Nam ở cấp Nhà nước vào năm 2004. Tháng 11/2009, Thủ

⁷ *Triển vọng tốt đẹp của quan hệ Việt-Pháp*, <http://www.tapchicongsan.org.vn/Home/Tieu-diem/2018/50056/Trien-vong-tot-dep-cua-quan-he-VietPhap.aspx>, 26/3/2018.

⁸ Thông tin nội bộ, Ban Tuyên giáo Thành ủy Đà Nẵng, 22/04/2000.

⁹ Báo Quốc tế, Số 16 ngày 16-17 tháng 4 năm 2000, tr. 1.

tướng Pháp François Fillon đã có chuyến thăm Việt Nam đầu tiên và chính thức với tư cách là người đứng đầu chính phủ Pháp¹⁰

Tiếp nối, ngày 25 và 26/10/2012, Bộ trưởng Lao động, Việc làm, Đào tạo nghề và Đối thoại xã hội Pháp, ông Michel Sapin đã có chuyến thăm Hà Nội nhân dịp tham dự hội nghị Bộ trưởng Lao động và Việc làm ASEM (đối thoại Á-Âu) lần thứ tư. Bên lề hội nghị, ông M.Sapin đã gặp Thủ tướng Nguyễn Tấn Dũng, tham dự lễ ký hai thỏa ước tài trợ giữa Bộ Tài chính và Cơ quan Phát triển Pháp dành cho đào tạo nghề. Hai thỏa ước trị giá 25 triệu Euro nhằm hỗ trợ phát triển 5 trung tâm đào tạo nghề của Việt Nam¹¹. Qua các chuyến thăm và làm việc, Pháp tiếp tục coi quan hệ với Việt Nam là một ưu tiên trong chính sách đối ngoại của mình ở châu Á, đi đầu trong việc nối lại viện trợ phát triển, tăng cường mở rộng quan hệ với Việt Nam, hỗ trợ Việt Nam giải tỏa quan hệ bế tắc với các tổ chức tài chính và tiền tệ quốc tế, thiết lập và tăng cường quan hệ với Liên minh Châu Âu (EU)...

Về phía Việt Nam, nhận lời mời của Tổng thống F.Mitterrand, Chủ tịch nước Lê Đức Anh đã dự lễ kỷ niệm 50 năm ngày chiến thắng phát xít Đức và thăm Pháp đầu tháng 5/1995. Phó Thủ tướng Nguyễn Khánh thăm Pháp tháng 11/1995 nhân dịp kỷ niệm

50 năm ngày thành lập tổ chức UNESCO; tiếp theo là nhiều đoàn của chính phủ, ngành do các bộ trưởng dẫn đầu sang thăm và làm việc tại Pháp như Bộ Tư pháp, Y tế, Văn hóa, Xây dựng..., quan hệ song phương giữa các ngành như quốc phòng, nội vụ, hải quan cũng phát triển. Đặc biệt, chuyến thăm chính thức của Tổng Bí thư Lê Khả Phiêu theo lời mời của Tổng thống J.Chirac từ ngày 25 đến 30/5/2000. Phía Pháp coi đây là "sự kiện quan trọng mở ra bước phát triển mới trong quan hệ Pháp - Việt". Việt Nam cho rằng, chuyến thăm chính thức nước Pháp của Tổng Bí thư Lê Khả Phiêu thực sự là "bước tiếp nối đỉnh cao của sự phát triển mạnh mẽ quan hệ Việt - Pháp". Tuyên bố của Tổng thống Jacques Chirac trong buổi chiêu đãi Tổng Bí thư Lê Khả Phiêu tại điện Elys'ee khẳng định rằng: "*Nước Pháp vinh dự là quốc gia châu Âu đầu tiên được tiếp đón Tổng Bí thư Đảng Cộng sản Việt Nam*".¹² Đây là câu nói tóm gọn ý nghĩa đặc biệt của chuyến thăm mà cả hai nước Pháp và Việt Nam mong đợi từ lâu.

Với các cuộc hội đàm giữa Tổng Bí thư Lê Khả Phiêu và các nhà lãnh đạo cao cấp của nước Pháp, từ tổng thống, thủ tướng, chủ tịch thượng viện, chủ tịch quốc hội đến lãnh tụ các đảng phái chính trị hàng đầu của Pháp, đã một lần nữa khẳng định thêm quyết tâm và nguyện vọng chung của cả hai bên là tiếp tục nâng quan hệ Việt - Pháp vốn rất tốt đẹp lên một tầm cao mới cả về lượng và chất.

¹⁰ <http://www.ambafrance-vn.org/Quan-he-chinh-tri-song-phuong-Phap>

¹¹ <http://www.ambafrance-vn.org/Chuyen-tham-cua-ong-Michel-Sapin>

¹² Báo Quốc tế: <http://www.ambafrance-vn.org>

Quyết tâm đó đã được cụ thể hóa trong nội dung của chuyến thăm bằng nhiều thỏa thuận giữa hai nước như: Thỏa thuận thành lập hội diễn đàn Việt - Pháp về kinh tế và tài chính, hiệp định hàng hải, hiệp định thư về mỏ than Mông Dương. Hay “Ngày Việt Nam” được tổ chức tại Thượng nghị viện Pháp đã thu hút được sự chú ý đặc biệt và tham gia đông đảo của hàng trăm quan chức chính quyền và đại diện các công ty lớn, nhỏ của Pháp. Tại cuộc hội đàm này, bài phát biểu của Tổng Bí thư Lê Khả Phiêu về quyết tâm xây dựng một nền kinh tế độc lập, tự chủ, đồng thời mở rộng hợp tác liên kết của Việt Nam đã được nhiều chính khách và các nhà doanh nghiệp Pháp tham dự hoan nghênh. Qua bài phát biểu, Tổng Bí thư hy vọng “*các đại diện Pháp và Việt Nam sẽ tìm được tiếng nói chung, hình thành những dự án khả thi có tính hiệu quả cao, nhiều hợp đồng sẽ được ký kết trước mắt và trong tương lai, thúc đẩy công cuộc hợp tác kinh tế, thương mại, đầu tư, khoa học - công nghệ, văn hóa... hai nước lên một tầm cao mới*”¹³ Chuyến thăm 5 ngày của Tổng Bí thư Lê Khả Phiêu đã góp phần quan trọng củng cố nền tảng vững chắc và là bước tiếp nối đỉnh cao của quan hệ Việt - Pháp trong thế kỷ mới, hướng tới đối tác chiến lược

3. Bước tiếp nối quan hệ Việt - Pháp hướng tới và tăng cường đối tác chiến lược

Với nền tảng vững chắc, những năm gần đây, Việt Nam và Pháp tăng cường quan hệ hữu nghị hướng tới đối tác chiến lược. Hàng loạt chuyến thăm và làm việc giữa hai bên được thực hiện. Nhân dịp kỷ niệm 40 năm thiết lập quan hệ ngoại giao giữa Việt Nam và Pháp, nhận lời mời của Bộ trưởng Ngoại giao và các vấn đề châu Âu Pháp Laurent Fabius, Bộ trưởng Ngoại giao Việt Nam, Phạm Bình Minh, đã thăm chính thức Pháp từ ngày 26 đến 28/3/2013. Trong chuyến thăm, Bộ trưởng Bộ Ngoại giao Phạm Bình Minh đã chào xã giao Thủ tướng Jean-Marc Ayrault, hội kiến Chủ tịch Thượng viện Jean-Pierre Bel và Chủ tịch Hạ viện Claude Bartolone, hội đàm với Bộ trưởng Ngoại giao Pháp. Tại các cuộc tiếp xúc, các nhà lãnh đạo Pháp hoan nghênh và đánh giá cao ý nghĩa chuyến thăm chính thức Pháp của Bộ trưởng Bộ Ngoại giao Phạm Bình Minh trong bối cảnh hai nước kỷ niệm 40 năm thiết lập quan hệ ngoại giao với nhiều hoạt động phong phú trong khuôn khổ tổ chức năm Việt Nam - Pháp/Pháp - Việt Nam tại mỗi nước; bày tỏ hài lòng trước sự phát triển tốt đẹp của mối quan hệ hữu nghị và hợp tác truyền thống nhiều mặt giữa hai nước, khẳng định Pháp coi trọng quan hệ hợp tác với Việt Nam và mong muốn sớm đưa quan hệ hai nước lên tầm Đối tác chiến lược. Lãnh đạo Pháp đã bày tỏ ấn tượng sâu sắc trước những thành tựu quan trọng về kinh tế - xã hội mà Việt Nam đạt được trong thời gian qua, góp phần nâng cao vị thế của Việt Nam tại khu

¹³ Báo Quốc tế, Số 22 năm 2000, tr. 4.

vực và trên thế giới. Bộ trưởng Bộ Ngoại giao Phạm Bình Minh bày tỏ vui mừng đến thăm chính thức Pháp; khẳng định chính sách nhất quán của Việt Nam luôn coi trọng và mong muốn tăng cường quan hệ hợp tác với Pháp, đối tác chính trị, kinh tế, thương mại - đầu tư và hợp tác phát triển quan trọng hàng đầu của Việt Nam trong Liên minh Châu Âu.

Hai bên vui mừng nhận thấy quan hệ hợp tác trong lĩnh vực thương mại - đầu tư giữa hai nước phát triển tích cực ngay cả trong bối cảnh kinh tế thế giới gặp nhiều khó khăn, Pháp tiếp tục duy trì vị trí đối tác thương mại - đầu tư và hợp tác phát triển châu Âu hàng đầu của Việt Nam; nhất trí hai bên còn có nhiều tiềm năng để tăng cường hợp tác, nhất là trong các lĩnh vực ưu tiên như cơ sở hạ tầng, giao thông vận tải, năng lượng, hàng không.... Về thương mại song phương và đầu tư, năm 2010, kim ngạch thương mại song phương tăng 20% so với năm 2009, với giá trị xuất khẩu Pháp vào Việt Nam tăng 24%. Là nước xuất khẩu thứ 15 vào Việt Nam, Pháp giữ vị trí đặc biệt quan trọng trên thị trường được phẩm và hàng không¹⁴. Ngoài ra Pháp là một trong những nước châu Âu đầu tư lớn nhất tại Việt Nam với khối lượng đầu tư trực tiếp nước ngoài (tính đến 31/12/2011) đứng thứ 2 trong các nước châu Âu (sau Hà Lan) và đứng thứ 15 trong tổng số 92 quốc gia và lãnh thổ đầu

tư vào Việt Nam, với 340 dự án đầu tư còn hiệu lực, tổng số vốn đầu tư đăng ký đạt hơn 3 tỉ USD. Về hợp tác phát triển, hiện Pháp là nhà tài trợ châu Âu song phương ODA thứ ba cho Việt Nam (sau Đức và Áo). Tại Hội nghị nhóm tư vấn các nhà tài trợ cho Việt Nam cuối năm 2011, Pháp cam kết cấp cho Việt Nam 150 triệu USD cho năm 2012. Việt Nam đứng thứ hai trong số các nước hưởng ODA của Pháp tại châu Á (sau Afghanistan). Việt Nam là một trong ít nước được hưởng cả ba kênh viện trợ tài chính của Pháp là viện trợ phát triển chính thức từ ngân khố; cho vay ưu đãi từ Cơ quan Phát triển Pháp (AFD) và từ Quỹ Đoàn kết ưu tiên (FSP)¹⁵. Bộ trưởng Phạm Bình Minh và Bộ trưởng Laurent Fabius đánh giá cao và nhất trí tiếp tục sự hợp tác chặt chẽ giữa hai Bộ Ngoại giao trên các diễn đàn quốc tế và đa phương, nhất là tại Liên hợp quốc và trong khuôn khổ ASEM, ASEAN - EU, Tổ chức Pháp ngữ. Pháp khẳng định tiếp tục ủng hộ Việt Nam tăng cường quan hệ hợp tác với EU, thúc đẩy EU sớm công nhận Việt Nam có quy chế kinh tế thị trường đầy đủ, khẳng định sẽ tích cực hỗ trợ Việt Nam trong tiến trình phê chuẩn Hiệp định đối tác và hợp tác toàn diện Việt Nam - EU (PCA) và đàm phán Hiệp định Thương mại tự do (FTA) với EU. Phía Pháp cũng bày tỏ quan tâm, ủng hộ quan điểm của Việt Nam về vấn đề Biển Đông nhằm bảo đảm hòa bình, ổn định, an ninh an

¹⁴ <http://www.ambafrance-vn.org/Hop-tac-kinh-te-Phap-Viet>

¹⁵ <http://www.chinhphu.vn/portal/page/portal/chinhphu/NuocCHXHCNVietNam/ChiTietVeQuocGia?diplomacyNationId=234&diplomacyZoneId&vietnam=0>

toàn và tự do hàng hải, giải quyết tranh chấp bằng biện pháp hòa bình, tuân thủ luật pháp quốc tế, nhất là Công ước Liên hợp quốc về Luật Biển năm 1982 và Tuyên bố về ứng xử của các bên ở Biển Đông (DOC), hướng tới xây dựng Bộ Quy tắc về ứng xử của các bên ở Biển Đông (COC).

Tại cuộc hội đàm giữa hai Bộ trưởng Ngoại giao, trên tinh thần cởi mở, tin cậy và hiểu biết lẫn nhau, hai Bộ trưởng đã nhấn mạnh tầm quan trọng của năm Pháp tại Việt Nam - 2013 (được khai mạc tại Hà Nội vào ngày 09/4/2013) và năm Việt Nam tại Pháp - 2014, là dịp để hai bên làm sâu sắc thêm và tăng cường các mối quan hệ đang gắn kết hai dân tộc, hai Chính phủ và các địa phương của hai nước trong các lĩnh vực chính trị, kinh tế, công nghiệp, quốc phòng - an ninh, văn hóa, giáo dục, y tế, khoa học, giảng dạy ngôn ngữ và Hội nghị hợp tác phi tập trung. Khẳng định phối hợp tổ chức tốt các hoạt động trong khuôn khổ năm Việt Nam tại Pháp và năm Pháp tại Việt Nam 2013-2014 nhân dịp kỷ niệm 40 năm thiết lập quan hệ ngoại giao. Hai Bộ trưởng đã trao đổi các biện pháp thúc đẩy quan hệ song phương trong thời gian tới, các vấn đề quốc tế và khu vực cùng quan tâm. Hai bên hài lòng nhận thấy quan hệ Việt - Pháp là mối quan hệ hữu nghị truyền thống, hợp tác toàn diện, tin cậy và phát triển mạnh mẽ trong những năm qua trên nền tảng bề dày quan hệ và những gắn bó về lịch sử, văn hóa; khẳng định mong muốn của cả hai bên đưa quan hệ lên tầm

cao mới tương xứng với thực tế và triển vọng phát triển quan hệ song phương.

Trên tinh thần đó, hai Bộ trưởng đã tập trung thảo luận và thống nhất về nội hàm, lộ trình thiết lập quan hệ Đối tác chiến lược Việt Nam - Pháp, việc trao đổi đoàn cấp cao giữa hai nước trong thời gian tới. Sau hội đàm, hai bên đã ra Thông cáo chung giữa hai Bộ Ngoại giao về việc nâng cấp quan hệ hai nước lên mức Đối tác chiến lược. Thông cáo chung khẳng định: Trên cơ sở mối quan hệ truyền thống lịch sử giữa hai nước, sự phát triển năng động hiện nay của mỗi quan hệ đó, hai bên nhất trí phối hợp chặt chẽ nhằm nâng quan hệ song phương lên tầm đối tác chiến lược trong năm Pháp - Việt Nam, nhân chuyến thăm của Lãnh đạo cấp cao hai nước. Quan hệ Đối tác chiến lược sẽ tập trung vào các lĩnh vực hợp tác về chính trị, quốc phòng - an ninh; kinh tế - thương mại - đầu tư, hợp tác phát triển; văn hóa xã hội, giáo dục đại học, khoa học - công nghệ¹⁶

Mối quan hệ chính trị tốt đẹp giữa hai nước tiếp tục được phát triển, đánh dấu tiếp nối bởi các chuyến thăm cấp cao. Đặc biệt gần đây, chuyến thăm Việt Nam của Tổng thống Pháp François Hollande năm 2016 và chuyến thăm Pháp của Tổng Bí thư Nguyễn Phú Trọng tháng 3/2018. Hai nước duy trì nhiều cơ chế hợp tác. Trong đó có Đối thoại

¹⁶ Anh Ngọc, *Việt Nam-Pháp hướng tới quan hệ đối tác chiến lược*, <https://vncxpress.net/the-gioi/viet-phap-huong-toi-quan-he-doi-tac-chien-luoc-2573869.html>, 02/03/2019.

chiến lược an ninh quốc phòng và Đối thoại cấp cao hàng năm về kinh tế.

Về kinh tế thương mại, Pháp hiện là một trong những đối tác thương mại hàng đầu của Việt Nam ở Tây Âu. Kim ngạch trao đổi hàng hóa hai chiều năm 2017 đạt 4,62 tỷ USD, là một trong số những thị trường xuất khẩu lớn của Việt Nam. Về đầu tư, Pháp hiện đứng thứ 16 trong số 125 quốc gia và vùng lãnh thổ đầu tư vào Việt Nam (gần 3 tỉ USD) với 513 dự án còn hiệu lực¹⁷. Đổi lại, các doanh nghiệp Việt Nam đã đầu tư sang Pháp 9 dự án với tổng vốn đầu tư 3,04 triệu USD¹⁸.

Về hợp tác phát triển, Pháp là nhà tài trợ châu Âu song phương ODA hàng đầu cho Việt Nam và Việt Nam tiếp tục đứng thứ hai trong số các nước hưởng ODA của Pháp tại châu Á với tổng số vốn cam kết lên đến 18,4 tỉ USD (tính từ năm 1993). Đến nay, Pháp đã cung cấp và cho Việt Nam vay ưu đãi 2,2 tỉ Euro. Về hợp tác giáo dục - đào tạo, giữa hai nước đã hình thành và phát triển từ đầu những năm 1980. Pháp luôn coi giáo dục - đào tạo là mục tiêu ưu tiên trong hoạt động hợp tác của mình tại Việt Nam, tập trung chủ yếu vào việc giảng dạy và phát triển tiếng Pháp, đào tạo nguồn nhân lực ở

bậc đại học, sau đại học trong các lĩnh vực như quản lý kinh tế, ngân hàng, tài chính, luật, công nghệ mới... Số lượng sinh viên Việt Nam du học tại Pháp tăng khoảng 40% trong vòng 10 năm qua và hiện có hơn 7.000 sinh viên. Pháp cũng là nước đứng thứ bảy trong các nước và vùng lãnh thổ có đầu tư nhiều nhất vào lĩnh vực du lịch tại Việt Nam, với 14 dự án tổng trị giá 188 triệu USD¹⁹. Việt Nam xác định Pháp là thị trường du lịch trọng điểm. Ngoài ra, hợp tác giữa hai nước trong lĩnh vực khác như khoa học công nghệ, y tế, an ninh - quốc phòng, hợp tác giữa các địa phương cũng tiếp tục được thúc đẩy.

Trong khuôn khổ là thành viên của Tổ chức quốc tế Pháp ngữ, hai nước tiếp tục có nhiều hoạt động hợp tác hiệu quả. Cộng đồng người Việt Nam tại Pháp được hình thành kể từ sau chiến tranh thế giới lần thứ nhất đến nay là hơn 300.000 người, phần lớn đã có quốc tịch Pháp. Trong đó, có khoảng 40.000 Việt kiều có trình độ đại học và trên đại học²⁰. Hội Người Việt Nam tại Pháp có bề dày truyền thống hướng về tổ quốc, đóng góp trong sự nghiệp đấu tranh giành độc lập dân tộc, xây dựng và bảo vệ đất nước trong lịch sử và hiện nay.

¹⁷ Lan Anh, Thế giới & Việt Nam, *Giai đoạn mới trong quan hệ Việt-Pháp*, <http://baoquocte.vn/giai-doan-moi-trong-quan-he-viet-phap-68603.html>, 02/03/2019.

¹⁸ Bộ Ngoại giao Việt Nam, *Thông tin về quan hệ Việt-Pháp 2018*, http://www.mofahcm.gov.vn/mofa/cn_vakv/euro/nr040819111708/ns170202162823_02/03/2019.

¹⁹ Bộ Ngoại giao Việt Nam, *Thông tin về quan hệ Việt-Pháp 2018*, http://www.mofahcm.gov.vn/mofa/cn_vakv/euro/nr040819111708/ns170202162823_02/03/2019.

²⁰ Bộ Ngoại giao Việt Nam, *Thông tin về quan hệ Việt-Pháp 2018*, http://www.mofahcm.gov.vn/mofa/cn_vakv/euro/nr040819111708/ns170202162823_02/03/2019.

Nhìn lại mối quan hệ Việt - Pháp trên các lĩnh vực ngoại giao, chính trị - xã hội, kinh tế thương mại cả trong lịch sử và hiện tại, đặc biệt là từ thập niên cuối cùng của thế kỷ XX đến nay, chúng ta được chứng kiến cả bề dày lẫn chiều sâu của mối quan hệ. Hai nước Việt Nam - Pháp đã xây dựng được mối quan hệ về chính trị thường xuyên ở mức cao nhất, quan hệ kinh tế năng động hiệu quả, sự hợp tác khoa học - kỹ thuật sâu rộng và toàn diện, mối quan hệ giao lưu văn hóa - xã hội phong phú, đa dạng. Trong vòng chưa đầy một thập kỷ, Việt Nam đã đón hai Tổng thống Pháp là F.Mitterrand và J.Chirac với tinh thần khép lại quá khứ, hướng tới tương lai. Nước Pháp cũng trải thảm đỏ đón tiếp nhiều nhà lãnh đạo cao cấp của Việt Nam. Mối quan hệ khăng khít giữa hai nước Việt Nam và Pháp không chỉ dừng lại ở quan hệ song phương mà còn được hỗ trợ, tăng cường bởi các diễn đàn đa phương như quan hệ Á-Âu (ASEM) từ năm 1996, Cộng đồng Pháp ngữ (ACCT) mà Việt Nam là một thành viên từ năm 1970, đặc biệt là sau Hội nghị Thượng đỉnh Khối Pháp ngữ lần thứ VII (Francophonie) được tổ chức ở Hà Nội cuối năm 1997. Ký niệm 40 năm quan hệ Việt - Pháp (Hà Nội 10/4/2013), Chủ tịch Hội Hữu nghị và Hợp tác Việt Nam - Pháp, Nguyễn Huy Quang và Đại sứ Pháp, Jean Noel Poirier bày tỏ tin tưởng: Mối quan hệ hữu nghị Việt Nam - Pháp ngày càng phát triển, vì lợi ích của nhân dân hai nước, vì hòa bình, thịnh vượng tại khu vực và trên thế giới. Và đặc biệt gần đây, chuyến thăm Pháp

(25-27/3/2018) của Tổng Bí thư Nguyễn Phú Trọng, với cuộc hội kiến Thủ tướng Edouard Philippe, Chủ tịch Quốc hội Francois de Rugy, Chủ tịch Thượng viện Gerard Larcher; tiếp Lãnh đạo Đảng Cộng sản Pháp (PCF), lãnh đạo Hội Hữu nghị Việt - Pháp; dự kỷ niệm 45 năm ngày thiết lập quan hệ ngoại giao và 5 năm Đối tác chiến lược Pháp - Việt là bước tiếp nối quan hệ Việt - Pháp, tiếp tục khẳng định tăng cường tin cậy chính trị, đẩy mạnh hợp tác chiến lược, tạo sự chuyển biến mạnh mẽ để thúc đẩy và nâng cao hơn nữa hiệu quả hợp tác trên các lĩnh vực, làm sâu sắc hơn quan hệ đối tác chiến lược giữa hai nước.

Có thể khẳng định, những biểu hiện nổi bật, cụ thể sinh động của quan hệ Việt Nam - Pháp cả trong lịch sử và hiện tại, đó là sự trân trọng của người Pháp đối với những kỷ niệm sâu sắc gắn liền với lịch sử, với tình hữu nghị giữa hai dân tộc được thể hiện một cách trong sáng và thiêng liêng qua việc trân trọng, giữ gìn những kỷ vật quý báu về đời hoạt động của Hồ Chí Minh trong thời gian Người ở Pháp, được lưu tại bảo tàng ở thành phố Montreuil, đó là sự đối thoại chính trị thường xuyên ở cấp cao nhất giữa hai nước, đó là kết quả trao đổi kinh tế hai chiều được thể hiện qua các dự án, công trình, viện trợ tài chính, thương mại, khoa học - kỹ thuật, mối quan hệ văn hóa - xã hội.... Những thành quả đó chắc chắn sẽ không ngừng lớn lên cùng với sự trường tồn, phát triển tình hữu nghị Việt Nam-Pháp trong khuôn khổ quan hệ đối tác chiến lược đã được xác định.